

ส่วนที่ ๑ บทนำ

๑. การวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการบ่งชี้ความเสี่ยงของการทุจริตที่มีอยู่ในองค์กรโดยการประเมินโอกาสของการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริต เพื่อพิจารณาว่าการควบคุมและการป้องกันการทุจริตที่มีอยู่ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่

การทุจริตในระดับท้องถิ่น พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการทุจริตในระดับท้องถิ่น ได้แก่ การกระจายอำนาจลงสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แม้ว่าโดยหลักการแล้วการกระจายอำนาจมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้บริการต่าง ๆ ของรัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมากขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติทำให้แนวโน้มของการทุจริตในท้องถิ่นเพิ่มมากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน

ลักษณะการทุจริตในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

- ๑) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากอำนาจ บารมี และอิทธิพลท้องถิ่น
- ๒) สภาพหรือปัญหาที่เกิดจากตัวบุคคล
- ๓) สภาพการทุจริตอันเกิดจากช่องว่างของกฎระเบียบและกฎหมาย
- ๔) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจและขาดคุณธรรมจริยธรรม
- ๕) สภาพหรือลักษณะปัญหาที่เกิดจากการขาดประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ
- ๖) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการตรวจสอบขาดความหลากหลายในการตรวจสอบจากภาคส่วนต่างๆ

สาเหตุและปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

๑) **โอกาส** แม้ว่าในปัจจุบันมีหน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแต่พบว่า ยังมีช่องว่างที่ทำให้เกิดโอกาสของการทุจริต ซึ่งโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มแข็ง กฎหมาย กฎระเบียบไม่รัดกุม และอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะข้าราชการระดับสูงก็เป็นอีกโอกาสหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริต

๒) **สิ่งจูงใจ** เป็นที่ยอมรับว่าสถานะทางเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นเรื่องของวัตถุนิยม สังคมนิยม ทำให้คนในปัจจุบันมุ่งเน้นที่การสร้างควมร่ำรวย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรม การทุจริตมากยิ่งขึ้น

๓) **การขาดกลไกในการตรวจสอบความโปร่งใส** การทุจริตในปัจจุบันมีรูปแบบที่ซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะการทุจริตในเชิงนโยบายที่ทำให้การทุจริตกลายเป็นความชอบธรรมในสายตาของประชาชน ขาดกลไกการตรวจสอบความโปร่งใสที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะเข้าไปตรวจสอบการทุจริต ของบุคคลเหล่านี้

๔) **การผูกขาด** ในบางกรณีการดำเนินงานของภาครัฐ ได้แก่ การจัดซื้อ-จัดจ้าง เป็นเรื่องของการผูกขาด ดังนั้นจึงมีความเกี่ยวข้องเป็นห่วงโซ่ผลประโยชน์ทางธุรกิจ ในบางครั้งพบบริษัทมีการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้ตนเองได้รับสิทธิในการดำเนินงานโครงการของภาครัฐ รูปแบบของการผูกขาด ได้แก่ การผูกขาดในโครงการก่อสร้างและโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐ

๕) **การได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสม** รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ความยากจนถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการมีพฤติกรรมทุจริต เพราะความต้องการที่จะมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องแสวงหาช่องทางเพื่อเพิ่ม “รายได้พิเศษ” ให้กับตนเองและครอบครัว

๖) **การขาดจริยธรรม คุณธรรม** ในสมัยโบราณ ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่ได้รับการเน้นเป็นพิเศษถือว่าเป็นเครื่องวัดความดีของคน แต่ในปัจจุบัน พบว่า คนมีความละอายต่อบาปและเกรงกลัวบาป น้อยลง และมีความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น มองแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งมากกว่าที่จะยึดผลประโยชน์ ส่วนรวม

๗) **มีค่านิยมที่ผิด** ปัจจุบันค่านิยมของสังคมได้เปลี่ยนจากยกย่องคนดี คนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็น ยกย่องคนที่มีเงิน คนที่เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี คนที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่มีค่านิยมที่ผิด เห็นว่าการทุจริตเป็นวิถีชีวิตเป็นเรื่องปกติธรรมดา เห็นคนซื่อเป็นคนเซ่อ เห็นคนโกงเป็นคนฉลาด ย่อมจะทำการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง โดยไม่มีความละอายต่อบุญและบาป และไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายของบ้านเมือง

๒. หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติให้รัฐจะต้องให้ความสำคัญแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยยึดหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ส่วนการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำได้เท่าที่จำเป็นตามกรอบที่กฎหมายกำหนด และต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์สุขของประเทศโดยรวม นอกจากนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กำหนดให้การบริหารราชการซึ่งรวมทั้งราชการบริหาร

ส่วนท้องถิ่นต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการบริหารราชการแผ่นดินที่มีองค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรหลักในการจัดการบริการสาธารณะและแก้ไขปัญหาในระดับท้องถิ่นยังมีปัญหาหลายประการ ที่สำคัญคือปัญหาด้านการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง และปัญหาการกำกับดูแลโดยองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และด้วยเหตุที่ว่านี้ ได้มีส่วนทำให้การบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนหนึ่งไม่เป็นไปเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง คณะผู้บริหารหรือพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนมีพฤติกรรมส่อไปในทางที่เอื้อประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้องโดยไม่ชอบมีการกระทำในลักษณะที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม จากสภาพปัญหาที่พบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อประชาสัมพันธ์จะพบว่าภาพลักษณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการทุจริตคอร์รัปชันเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนเกิดความไม่ไว้วางใจการบริหารงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมา

ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งสร้างภาพลักษณ์ ความเชื่อมั่นให้กับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยเฉพาะประชาชนให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานการตรวจสอบการทำงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งบุคคลที่มีส่วนสำคัญที่จะทำให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปลอดทุจริตหรือการทุจริตมีทิศทางลดน้อยลง ย่อมเกิดจากบุคลากรในองค์กรซึ่งประกอบด้วย คณะสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะผู้บริหาร ตลอดจนข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกๆ ตำแหน่ง จะต้องมิจิตสำนึกค่านิยม ทศนคติที่ดีและยอมรับหลักคุณธรรม จริยธรรม ประกอบหลักการใช้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับฯ

ในการบริหารหรือการปฏิบัติงาน กล่าวโดยสรุป หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ยึดหลัก **“ธรรมาภิบาล”** แล้ว หน่วยงานองค์กรอื่นและประชาชนก็จะเชื่อมั่นและไว้วางใจ ศรัทธาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแน่นอน

สำนักงานเทศบาลตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่จะเป็นตัวช่วยสร้างภาพลักษณ์ในด้านการป้องกันการทุจริตเพื่อขยายผลไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ที่ได้เข้าร่วมการเป็นเครือข่ายในด้านการป้องกันการทุจริตแล้วก็ทำให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ยึดหลักการบริหารงานและการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง

ปัจจุบันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ใช้อยู่เป็นฉบับที่ ๓ เริ่มจากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งมุ่งสู่การเป็นประเทศที่มีมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรม เป็นสังคมมิติใหม่ที่ประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ โดยได้รับความร่วมมือจากฝ่ายการเมือง หน่วยงานของรัฐ ตลอดจนประชาชน ในการพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของชาติและประชาชนเพื่อให้ประเทศไทยมีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิในด้านความโปร่งใสทัดเทียมนานาชาติ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ **“ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต”** มีเป้าหมายหลักเพื่อให้ประเทศไทยได้รับการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งการที่ระดับคะแนนจะสูงขึ้นได้นั้น การบริหารงานภาครัฐต้องมีระดับธรรมาภิบาลที่สูงขึ้น เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนต้องมี

พฤติกรรมแตกต่างจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่ในทางทุจริตประพฤติมิชอบ โดยได้กำหนด ยุทธศาสตร์การดำเนินงานหลักออกเป็น ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยกกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ปฏิรูปกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยกกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index : CPI)

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการขับเคลื่อนด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตบังเกิดผลเป็น รูปธรรมในทางปฏิบัติ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการ บริหารจัดการที่มีความโปร่งใส สร้างค่านิยม วัฒนธรรมสุจริตให้เกิดในสังคมอย่างยั่งยืนจึงได้ดำเนินการจัดทำ แผนปฏิบัติการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ ด้านการป้องกันการทุจริต (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔) เพื่อกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตผ่านโครงการ/กิจกรรม/มาตรการ ต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน อันจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และ เป้าหมายของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างแท้จริง

๓. วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผน

๑. เพื่อให้เทศบาลตำบลคลองวาฬใช้เป็นกรอบและแนวทางในการขับเคลื่อนมาตรการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม
๒. เพื่อส่งเสริม/เสริมสร้างให้บุคลากร ของสำนักงานเทศบาลตำบลคลองวาฬปฏิบัติราชการโดยยึดหลัก ธรรมาภิบาล หลักสัปปุริสธรรม มีมาตรฐานทางคุณธรรม จริยธรรม และการบริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดี
๓. เพื่อส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการติดตามตรวจสอบการทุจริตประพฤติ มิชอบในภาครัฐ เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายในการติดตามและตรวจสอบการทุจริตและประพฤติมิ ชอบในภาครัฐให้มีความเข้มแข็ง
๔. เพื่อให้ระบบ และกลไกในการป้องกันและตรวจสอบมิให้เกิดการทุจริต หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยมิ ชอบในการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม
๕. เพื่อให้ทุกภาคส่วนรู้เท่ากัน ร่วมคิดการป้องกันการทุจริต โดยมีการพัฒนาศักยภาพและคุณธรรม จริยธรรมของบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างทั่วถึง
๖. เพื่อให้การบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)

๗. เพื่อส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วม (people's participation) และตรวจสอบ (People's audit) ของภาคประชาชนในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. เป้าหมาย

๑. ข้าราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ ลูกจ้างของสำนักงานเทศบาลตำบลคลองวาฬ ตลอดจนประชาชน มีจิตสำนึกในเรื่องของความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส เป็นธรรม การปฏิบัติงานด้วยหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ไปในทางที่มีชอบทุกฝ่าย
๒. สำนักงานเทศบาลตำบลคลองวาฬ มีระบบการปฏิบัติงานที่สามารถป้องกันปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของราชการ และเจ้าหน้าที่ และสามารถจัดการกับปัญหากรณีการทุจริตและประพฤติมิชอบได้อย่างรวดเร็ว โปร่งใส มีให้ข้าราชการอื่นใช้เป็นเยี่ยงอย่างได้
๓. หน่วยงานสามารถประสานความร่วมมือในองค์กรและภายนอกองค์กรในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ภาครัฐ
๔. สำนักงานเทศบาลตำบลคลองวาฬสามารถพัฒนาระบบและกลไกในการตรวจสอบ ควบคุม และถ่วงดุลการใช้อำนาจไม่เหมาะสม การใช้ตำแหน่งหน้าที่ส่อไปในทางทุจริต
๕. สำนักงานเทศบาลตำบลคลองวาฬพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ
๖. เป็นอีกทางหนึ่งในการช่วยกำกับ ดูแล และสอดส่อง การปฏิบัติงานของข้าราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ ลูกจ้างของสำนักงานเทศบาลตำบลคลองวาฬ ไม่ให้ส่อไปในทางทุจริตและร่วมมือกับฝ่ายตรวจสอบภายนอก เช่น บปช. สตง. คตง. ในการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงาน

๕. ประโยชน์ของการจัดทำแผน

๑. ข้าราชการฝ่ายการเมือง ข้าราชการฝ่ายบริหาร บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงประชาชนในท้องถิ่นมีจิตสำนึกรักท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำมาซึ่งการสร้างค่านิยม และอุดมการณ์ในการต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption) จากการปลูกฝังหลักคุณธรรม จริยธรรม หลักธรรมาภิบาล รวมถึงหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน

๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารราชการเป็นไปตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) มีความโปร่งใส เป็นธรรมและตรวจสอบได้

๓. คณะกรรมการ/สมาชิกสภาสำนักงานเทศบาลตำบลคลองวาฬ ข้าราชการและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม มีจิตสำนึกในการปฏิบัติงานเพื่อประชาชนมีความซื่อสัตย์ สุจริต ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส

๔. ประชาชนมีจิตสำนึกในการเห็นประโยชน์ของชุมชนและเฝ้าระวังการทุจริตของข้าราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ ลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม

๕. มีระบบการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและลดโอกาสในการกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๖. สร้างระบบในการจัดการกับการทุจริตให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว

๗. พัฒนาและเสริมสร้างบุคลากรและหน่วยงานในการต่อต้านและปราบปรามการทุจริต
๘. สำนักงานเทศบาลตำบลคลองวาฬ ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนทั้งทางภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในองค์กร
๙. สามารถพัฒนาระบบ กลไก มาตรการ รวมถึงเครือข่ายในการตรวจสอบการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งจากภายในและภายนอกองค์กรที่มีความเข้มแข็งในการเฝ้าระวังการทุจริต